

Asia: VN/36545/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta, laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä lääkelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry (jälj. ”Kuluttajaliitto”) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiasta ja esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Hallituksen esitysluonnoksen tavoitteena on valtion talouden tasapainottaminen 90 miljoonalla eurolla lääkekustannuksiin kohdistuvien säästöjen avulla. Esitysluonnoksessa ehdotetaan lääkekorvausten alkuomavastuun korottamista 50 eurosta 70 euroon ja sidottavaksi kansaneläkeindeksiin. Sairausvakuutuslain ehdollista korvattavuutta koskeva sääntely ehdotetaan vakinaistettavaksi ja lääkevalmisteiden tukkuhintoja ehdotetaan alennettavaksi 1,5 %. Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan myös apteekkeille veloitetta tarjota ostajalle hinnaltaan halvinta lääkemääräyksellä toimitettavaa lääkevalmistetta ja hintaneuvontaveloitetta myös täsmennettäisiin. Lisäksi esityksessä muun muassa ehdotetaan apteekkeille mahdollisuutta poiketa lääkemääräyksestä poikkeustilanteessa, jollainen voi esimerkiksi olla lääkkeen saatavuushäiriötilanne.

Kuluttajaliitto vastustaa lääkekorvausten alkuomavastuun korottamista. Lääkeköyhyys on Suomessa todellinen haaste ja monet ihmiset kamppailevat lääkekustannusten kanssa. Kuluttajaliiton teettämän selvityksen (Aula Research 2022, n=1090) mukaan 32 % vastaajista oli viimeisen kolmen vuoden aikana lykännyt ostamista tai jättänyt kokonaan ostamatta lääkkeitä niiden hinnan vuoksi. Edellä mainitun selvityksen mukaan 76% vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että lääkkeet ovat kalliita Suomessa. Tulee myös huomioida, että nyt lausunnolla olevan esitysluonnoksen vaikutuksia tulee tarkastella yhdessä muiden lakihankkeiden vaikutusten kanssa. Esimerkiksi kesällä 2024 lausunnolla oleva esitys asiakasmaksujen merkittävästä korottamisesta tulee vaikuttamaan taloudellisesti samoihin palvelunkäyttäjryhmiin kuin nyt esitetty he-luonnos.

Jos esitetyt lakihankkeet hyväksytään, tulee potilaiden maksutaakka kasvamaan merkittävästi ja sairastamiseen liittyvät taloudelliset haasteet lisääntymään.

Kuluttajaliitto katsoo, että esitysluonnoksessa on myös joitain pääsääntöisesti kannatettavia esityksiä, kuten esitys kuluttajien lääkkeisiin liittyvän maksutaakan alentamiseksi esimerkiksi halvimman lääkevalmisteen tarjoamisella sekä hintaneuvontavelvoitteen ja varastointivelvoitteen täsmennyksellä. Kuluttajat ovat joutuneet viime vuosina kärsimään lääkkeiden saatavuushäiriöistä, ja apteekkien mahdollisuus poiketa lääkemääräyksestä poikkeustilanteessa on kannatettava esitys. On tärkeää, että prosessi toimii sujuvasti apteekeissa, jotta poikkeamismahdollisuus toimii myös käytännössä ja kuluttajat saavat oikea-aikaisesti tarvitsemansa lääkkeet. Tulisikin tarkastella, onko joitain tilanteita, jolloin farmasian ammattilainen voisi poiketa lääkemääräyksestä ilman yhteydenottoa terveydenhuollon yksikköihin. Esitysluonnoksessa ehdotettu ehdollisen korvattavuuden vakinaistaminen turvaa osaltaan kuluttajien mahdollisuuksia saada uusia ja tehokkaita lääkkeitä ja on kannatettava ehdotus. Erytystä huomiota tulee kiinnittää lääkkeiden saatavuuden varmistamiseen kaikissa tilanteissa. Lopuksi Kuluttajaliitto haluaa todeta, että olisi välttämätöntä edistää pikaisesti kehysriihessä 2024 päätettyä lääkkeiden vuosiomavastuun jaksottamista, millä potilaisiin kohdistuvia sairastamisen taloudellisia haasteita saataisiin hieman osaltaan lievennettyä.

Lumijärvi Julia
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf